

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

2023 m. rugsėjo 27 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, susidedanti iš teisėjų Andžej Maciejewski (kolegijos pirmininkas), Egidijos Tamošiūnienės ir Agnės Tikniūtės, susipažinusi su 2023 m. rugsėjo 5 d. paduotu atsakovės A. G. kasaciniu skundu dėl Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. birželio 16 d. sprendimo peržiūrėjimo

nustatė:

Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2023 m. birželio 16 d. sprendimu panaikino Tauragės apylinkės teismo 2023 m. kovo 16 d. sprendimą ir priėmė naują sprendimą, kuriuo ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Švedbank lizingas“ ieškinį tenkino ir pripažino atsakovų V. G. ir A. G. 2017 m. gegužės 18 d. sudarytą poveidybinę sutartį negaliojančia nuo jos sudarymo momento.

Kasaciniu skundu atsakovė A. G. prašo panaikinti Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. birželio 16 d. sprendimą ir palikti galioti Tauragės apylinkės teismo 2023 m. kovo 16 d. sprendimą, kuriuo ieškiny buvo atmestas.

Atsakovės kasacinis skundas grindžiamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais kasacijos pagrindais – materialiosios ir proceso teisės normų pažeidimu, turinčiu esminės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui, taip pat skundžiamame teismo sprendime (nutartyje) nukrypimu nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos.

Atrankos kolegija pažymi, kad kasacinis teismas tikrina žemesnės instancijos teismų sprendimų (nutarčių) teisėtumą tik išimtiniais atvejais, kai yra bent vienas iš CPK 346 straipsnio 2 dalyje nustatytų kasacijos pagrindų (CPK 346 straipsnio 1 dalis). Kasaciniame skunde nepakanka vien tik nurodyti kasacijos pagrindą – įvardyti kasacijos pagrindo buvimą būtina pagrįsti išsamiais teisiniais argumentais (CPK 347 straipsnio 1 dalies 3 punktas). Be to, CPK 346 straipsnio 2 dalyje nurodyti kasacijos pagrindai patvirtina, jog kasacija leidžiama ne teisės klausimais apskritai, bet siekiant, jog kasaciniame teisme būtų nagrinėjamos tik tokios bylos, kuriose keliama teisės problemų išsprendimas būtų reikšmingas vienodam teisės aiškinimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti buvus pažeistą materialiosios ar proceso teisės normą, teisinius argumentus, patvirtinančius nurodytos (nurodytų) teisės normos (normų) pažeidimą bei argumentuoti pagrįsti, kad teisės pažeidimas, į kurį apeliuojama, turi esminę reikšmę vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, taip pat kad jis (teisės pažeidimas) galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 2 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti konkrečią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisės aiškinimo ir taikymo praktiką, suformuotą byloje, kurių faktinės aplinkybės yra analogiškos ar iš esmės panašios į bylos, kurioje priimtas teismo sprendimas (nutartis) skundžiamas kasacine tvarka, bei argumentuoti pagrįsti, kad teismas skundžiamame procesiniame sprendime nukrypo nuo tokios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos. Tai daroma analizuojant apskųstuose teismų sprendimuose išdėstytus teisinius motyvus ir juos lyginant su Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota teisės taikymo ir aiškinimo praktika.

Atsakovės kasaciniame skunde nurodomi tokie esminiai argumentai:

1. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė *actio Pauliana* ieškinio atveju vienerių metų ieškinio senaties terminą nustatančią CK 6.66 straipsnio 3 dalies nuostatą bei nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos aiškinant kreditoriaus pareigą aktyviai domėtis vykdymo procesu, nesiaiškino ir nenustatė šios taisyklės santykio su kita kasacinio teismo praktikoje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015-04-29 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-251-611/2015) pripažįstama taisykle, jog neprotinga reikalauti iš kreditorių nuolat sekti ir domėtis skolininkų sudaromais sandoriais. Teismas neatsižvelgė į tai, kad minėtoje byloje kasacinis teismas ieškinio senaties termino pradžios momentą siejo su vykdymo procesu, kurio metu kreditorius ir turėjo galimybę sužinoti apie skolininko sudarytus sandorius. Nagrinėjamoje byloje priverstiniai išieškojimai ieškovės naudai buvo vykdomi nuo 2009 m., o į bylą pateikti įrodymai patvirtino, kad ieškovės naudai išieškojimą vykdęs antstolis nuo pat poveidybinės sutarties sudarymo apie šią sutartį žinojo ir vykdymo byloje tokius duomenis turėjo. Apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai nevertino ir ignoravo byloje turimą įrodymą (Šilutės rajono apylinkės teismo 2017 m. rugpjūčio 16 d. nutartį), nepateikiant dėl to jokių teisės motyvų, nors minėta nutartimi atsakovai rėmėsi pagrįsdami tai, kad ieškovė galėjo ir turėjo anksčiau sužinoti apie jos ginčijamą poveidybinę sutartį.
2. Įsiteisėjusi Šilutės rajono apylinkės teismo 2017-08-16 nutartis civilinėje byloje Nr. e2VP-1914-204/2017 patvirtina, jog teismine tvarka jau buvo išspręstas klausimas dėl A. G. gaunamų pajamų ir kito sutuoktinio V. G. šių pajamų turto dalies nustatymo. Minėtoje nutartyje teismas nepripažino, jog po 2017-05-18, t. y. po poveidybinės sutarties sudarymo, V. G. priklausytų kokia nors A. G. gaunamų pajamų dalis. Ji turi prejudicinę galią.
3. Apeliacinės instancijos teismas, nepagrįstai atmetė atsakovų argumentą, jog ieškovės (kreditorės) interesai nebuvo pažeisti ir dėl to, jog esant gyvenamojo namo bei žemės sklypo įkeitimui, ieškovė negalėtų nukreipti jai priteistų sumų išieškojimo į šį hipoteka apsunkintą turtą. Teismas neatsižvelgė į tai, jog išieškojimas ieškovės vardu buvo vykdomas nuo 2009 m., tačiau per visą išieškojimo laikotarpį ieškovė nesikreipė nei į paskolos davėją dėl galimybės nukreipti išieškojimą į hipoteka įkeistą turtą, nei į teismą dėl skolininko turto dalies nustatymo.
4. Apeliacinės instancijos teismo sprendimu poveidybinė sutartis pripažinta negaliojančia visa apimtimi, nors ginčas byloje kilo ir iš esmės buvo sprendžiamas tik dėl dviejų nekilnojamųjų daiktų - žemės sklypo bei gyvenamojo namo pripažinimo asmenine sutuoktinės A. G. nuosavybe. Tuo tarpu poveidybinė sutartis reglamentavo kur kas platesnį sutuoktinių turtinių santykių spektrą. Be to, ieškinį tenkinus *actio Pauliana* pagrindu, apeliacinės instancijos teismo sprendime nenurodytas konkretus turtas, į kurį kreditoriui leidžiama nukreipti išieškojimą, o pati poveidybinė sutartis įtvirtino tik tam tikros rūšies turto vienokį ar kitokį teisinį režimą bet neįvardijo ir neidentifikavo jokio konkretaus turto, taip pat ir žemės sklypo bei gyvenamojo namo. Tai neatitinka sutarties stabilumo (išsaugojimo) (lot. *favor contractus*) principo bei pažeidžia esminį *actio Pauliana* instituto principą – kompensaciją tokio ieškinio tikslą – tik tiek, kiek būtina kreditoriaus teisių pažeidimui pašalinti (CK 6.66 straipsnio 4 dalis). Taigi, ieškovė ginčijo konkrečias poveidybinės sutarties nuostatas, įtvirtintas jos 2.3 bei 2.4 punktuose, ir tik tiek, kiek šios nuostatos buvo susijusios su konkrečiu ieškovės nurodytu ginčo turtu – gyvenamuoju namu bei žemės sklypu, o pareikšto *actio Pauliana* ieškinio tikslas buvo įgyti teisinį pagrindą, kad bankroto byloje iš šio konkretaus ginčo turto galėtų būti tenkinami kreditorių reikalavimai.

5. Apeliacinės instancijos teismas, iš esmės remdamasis vien tuo, jog poveidybinės sutarties pagrindu santuokos metu bendriems šeimos poreikiams tenkinti įgytas ginčo nekilnojamas turtas buvo priskirtas asmeninei atsakovės, t. y. vieno sutuoktinio, nuosavybei, nepagrįstai sprendė, jog dėl to ginčijama poveidybinė sutartis pažeidė kreditoriaus teises, nes dėl to kreditorius neteko teisės į tokį turtą nukreipti išieškojimą pagal vieno iš sutuoktinio asmeninę prievolę. Teismas neatsižvelgė į kasacinio teismo suformuotą praktiką, kad santuokos metu įgyto nekilnojamojo turto priskyrimas vieno iš sutuoktinio asmeninei nuosavybei, nepaisant to, jog iki poveidybinės sutarties sudarymo tokiam turtui buvo taikoma bendros jungtinės nuosavybės prezumpcija, savaime nereikia tokio poveidybinės sutarties neteisėtumo ir prieštaravimo imperatyviosioms įstatymų normoms, gerai moralei arba viešajai tvarkai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013-05-10 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-191/2013).
6. Atsakovai laikosi pozicijos, jog poveidybinėje sutartyje nustatytas nekilnojamojo turto teisinis režimas, pagal kurį atsakovės A. G. vardu viešame registre įregistruotas žemės sklypas ir gyvenamasis namas buvo pripažinta vien jos asmenine nuosavybe, nepažeidė ieškovės interesų. Atsakovas V. G. 2006-2008 m. tapo nemokus, nuo 2009 m. iš visų atsakovo gaunamų pajamų pagal atsakovo asmenines prievoles buvo pradėti vykdyti priverstiniai išieškojimai vykdymo procesuose, todėl nuo pat paskolos paėmimo visos įmokos už paskolą buvo mokamos išimtinai iš atsakovės A. G. gaunamų pajamų, o atsakovo visos pajamos buvo naudojamos jo asmeninėms prievolėms dengti.
7. Tačiau nei tai, kad turtas įgytas santuokos metu, nei tai, kad iki poveidybinės sutarties jam buvo taikoma bendros jungtinės nuosavybės prezumpcija, nėra pakankamas pagrindas pripažinti mažesnės bendro turto dalies priskyrimo atsakovo asmeninei nuosavybei nesąžiningu ar neteisėtu. Sutuoktiniui V. G. neprisidedant prie solidarios prievolės grąžinant paskolą, nes iš visų jo pajamų buvo dengiamos jo asmeninės skolos, ir paskolą grąžinant išimtinai iš sutuoktinės A. G. pajamų, sutuoktinei A. G. atsisakius ir nereikšiant jokių reikalavimų į solidarių skolininką – sutuoktinį V. G., poveidybinėje sutartyje turtas pagrįstai, sąžiningai ir teisėtai buvo priskirtas asmeninei sutuoktinės A. G. nuosavybei.

Atrankos kolegija, susipažinusi su kasacinio skundo argumentais, skundžiamų teismų procesinių sprendimų motyvais ir jų pagrindu padarytomis išvadomis, sprendžia, kad kasaciniame skunde nekeliami tokių teisės klausimų, kurie atitiktų CPK 346 straipsnio 2 dalyje nurodytus bylos peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindus. Atrankos kolegijos vertinimu, kasacinio skundo argumentais nepagrindžiama, kad teismams netinkamai aiškino ir taikė skunde nurodytas materialiosios ir proceso teisės normas ir kad tai galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui. Kasacinio skundo argumentais taip pat nepagrindžiamas nukrypimas nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos bei CPK 346 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodyto kasacijos pagrindo egzistavimas.

Kasacinis skundas pripažintinas neatitinkančiu CPK 346 straipsnio, 347 straipsnio 1 dalies 3 punkto reikalavimų, todėl jį atsisakytina priimti (CPK 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktai).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktais, 4 dalimi,

nutaria:

Kasacinį skundą atsisakyti priimti ir grąžinti jį padavusiam asmeniui.
Ši nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Teisėjai

Andžej Maciejevski

Egidija Tamošiūnienė

Agnė Tikniūtė